

Prva vsak četrtlet in
druga s polnino vred ali
v Mariboru s polnjanjem
na dom za celo leto 12 din.,
pet let 7 din., četrtila
4 din. Izven Jugoslavije
25 din. Naročnina se pošlje
na upravišče „Slovenskega
Gospodarja“ v Mari-
boru, Naračnina č. 5.
List se dopolnjuje do od-
povedi. Naročnina se pla-
čuje v naprej.
Telefon interneta: št. 113.

Posamezna številka stane 2 kroni ali 50 para.

Poština v državi SHS pavilicirana.

Uredništvo: Korčula č. 5,
Rokopis se ne vr-
tajo. Upravišče spre-
ma naročnino, inserate in
reklamacije. Cene inser-
atov po dogovoru. Za vsak
kratek oglaševanje pri-
mamo. Nezaprite reklama-
cije so pošlino prost. Čekovni račun poštne
urada Ljubljane št. 10.685.
Telefon interneta: št. 113.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

18. številka

Maribor, dne 30. marca 1922.

56. letnik.

Kako pridejo samostojneži do zaslug.

Srake niso na najboljšem glasu med ptičjim
svetom. Vzamejo in odnesejo, karkoli morejo, zla-
sti lake reči, ki se sveščjo Zavolo te svoje slabe
lastnosti so postale predmet ne baš laskave ljud-
ske prislovice. Krade kakor sraka, tako obsoja na-
še ljudstvo kradljivce, pa naj ti letajo po zraku
ali pa bodijo po zemlji.

Takšne politične srake hodijo po naši sloven-
ski zemlji. Ni treba jih podrobno popisati. Niti ni
treba povadati njihovega imena. Naš slovenski svet
prav dobro pozna naše politične srake — samostoj-
ne kmetijce.

Kakor ti ljudje, tako se nobeden drug ni kra-
del zaslug, ki so si jih pridobili drugi. To so
kradljivci na debelo in na veliko. Ukradejo vse,
kar je tuja zaruga in zato tudi tuja last. Izprva
so kradli zavestno, dolgotrajna navada pa jih je
se tako izkvarila, da mnogoteri delajo to že neza-
vestno, ne vedoč več za razliko med lastnim in tu-
jim. Trgajo na politični kleptomaniji — na bolesi-
nem, strastnem nagnjenju h kraji.

Ta svojo grdo lastnost so zopet izrazilo in si-
raje dokazali v zadevi bolnišnice v Sloveniji. Zna-
me je, da je bolnišnicam na Slovenskem pretela ve-
lika nevarnost, da jih je pristojna oblast hotela za-
preči eno za drugo. Za nekatere je taka naredba
že bila izdana. Druge bi bile sledile. Kaj bi to po-
menjalo za bolnike, zlasti za siromake, ki nimajo
denarnih sredstev ne za zdravnikarja ne za hrano,
ne za postrežbo, ni treba posebej povdarjati.

Ko je Ljudska stranka doznala za ta velik u-
darec, ki je pretel zadeti Slovenijo, je hitela, da
prepreči to nesrečo. Poslanec dr. Hohnjec je
takoj vložil na vlado interpelacijo, v kateri je iz-
razil najodločajši protest zoper nameravano za-
stavljanje bolnišnic ter zahteval od vlade, da stori
svoje dolžnosti napram bolnikom v državi brez o-
zira na to, kateremu plemenu pripadajo in v ka-
kerni pokrajini stanujejo. Slovenija, ki redno pla-
čuje ogromne svote davka, je gotovo najmanj za-
služila, da bi se iz njenih bolnišnic metali bolniki
na cesto.

Dr. Hohnjec se ni zadovoljil z interpelacijo in
s posredovanjem na ministrstvu narodnega zdra-
vja. V zvezi s posilancem narodno-socialne stran-
ke Brandnerjem se je obrnil na finančno minist-
stvo, ker je bil glavni vir zla, pretečega bolni-
šnicam v Sloveniji. Kako potrebno je bilo to posre-
dovanje, je dokazalo vedenje finančnega ministra
dr. Kumanudija.

Ko sta mu poslanca Brandner in dr. Hohnjec
razložila zadevo slovenskih bolnišnic, je izpo-
četka zavzel odločno odklonitno stališče. Migal je
z ramenimi in zatrljav, da za stroške slovenskih
bolnišnic nima nobenega pokritja v proračunu. Če
pa bi brez takega proračunskega pokritja trošil
denar, bi ga glavna kontrola natirala pred sodni-
jo. Šele na prigovarjanje in odločno protestiranje
obeh poslancev se je udal ter obljubil, da bo iz
razpoložljivega fonda v to svrhu dal za prvo silo
1 milijon 600.000. Nato je v ministrskem svetu bil
razgovor o tem ter se je dovolila svota, ki se je
smatrala zadostna za prvo, najnujnejšo potrebo.

Zaklad na otoku.

(Dalje.)

Oporniki so se razkropili v redko vrsto, ska-
rati naokrog in vpili. Nekako v sredini te vrste
in posej daleč za drugimi sva šla Silver in jaz.
Težko je sopal enonožni kuhar v breg in globoko
se mu je udiral bergla v kamenje in mahovje.
Od časa do časa sem ga moral podpreti, da se ni
svral po strmni navzdol.

Kake pol milje smo naredili in približali smo
se robu planote, ko spredaj nekdo strahotno za-
kričal. Se več krikov groze se oglasi in vse steče
naprej.

„Ni mogoče, da bi bil že naš zaklad!“ je pri-
sopal stari Morgan mimo naju. „Zaklad leži ven-
dar na robu planote!“

In res smo našli čisto nekaj drugega!
Ob koreninju starega debelega borovca je le-
žal sredi zelenja — človeški kostanjak. Par cunj
se ga je še držalo.

Kraz je grabil pri sreč vsakega izmed nas
ob tem pogledu.

„Mornar je bil!“ je dejal George, ki je prav
pogumno pristopil in natančno pogledal cunje.

„Kajpada!“ ga je zavrnil Silver. „Skofa res
ne bedete našli tu na temle otoku! — Ampak čud-
no, kako leži! To ni naravna legal!“

Moč je ležal popolnoma zravnan, njegove no-

Razložili smo zadevo bolnišnic v Sloveniji —
stvarno tako, kakor se je razvijala. Ne bi bili te-
ga stori in ne bi bili povdarjali zaslug Ljudske
stranke in našega poslance dr. Hohnjeca, ako bi
ne bili k temu prisiljeni. Bolnišnica je dobrodelna
ustanova, ki je namenjena bolnikom brez razlike
strankarske pripadnosti. Saj bolezen ne vprašuje
po stranki in zato tudi škoda za bolnike ne bi sme-
la poznati strankarstva. Dobro urejene in redno po-
slujoče bolnišnice so zadeva, ki bi morala biti
skupna vsem strankam in iz katere ne bi nobena
stranka smela kovati strankarskega kapitala.

Drugače pa gledajo na to zadevo demokrati in
samostojneži. „Jutro“ je hitelo na vso moč, da ne
bi zakasnilo svetu javiti zasluge dr. Kukovca v
bolnišnični zadevi. Zasluge demokratskega vodite-
lja in njegove stranke se najljepše zrcalijo v ve-
denju finančnega ministra, ki je tudi čistokrvnen
demokrat. Ako bi ne bil ta naddemokrat zapri dr-
žavne blagajne napram bolnišnicam v Sloveniji,
bi te ne bile prišle v nevarnost zatvorjenja. To je
torej zasluga demokratov v tej zadevi. Dr. Kuko-
vec nima ne večje ne manjše zasluge kakor drugi
demokrati, saj ga tiste dneve ni niti bilo v Beo-
gradu.

Za demokrati so seveda prišvedrali samostoj-
ni. Kako bi oni mogli manjkati tam, kjer se delijo
tuje zaslug, ko vendar imajo samostojni patent za
vse zaslug? Pred vsem se hoče z zaslugami za
slovenske bolnišnice okoristiti samostojni poslanci
Droienik veliki slovenski dobrotvor, ki je s svo-
jim argovanjem z žganjem gotovo veliko pripomogel
k narodnemu zdravju.

Kakšne zasluge ima Droienik za to, da se an-
so zatvorile bolnišnice v Sloveniji? Ravno tolike
kakor jih ima portir (sluga pri vratih) v minist-
stvu narodnega zdravja ali pa v finančnem minist-
stvu. Ta dva nista ne povzročila ne preprečila
nevarnosti, da so zaprejo slovenske bolnišnice. In
ravno tako tudi Droienik. Eno zaslugu pa vendar
ima v tem oziru Droienik, in ker nočemo biti kri-
vični proti nobenemu, tudi proti političnemu nas-
protniku ne, hočemo i to govoriti. Droienik je iz-
najdljiva glava. Ko je doznal, da je finančni mi-
nister, kakor smo prej poročali na posredovanje
poslancev Hohnjeca in Brandnerja, dovolil potreb-
no svoto za vzdrževanje bolnišnic v Sloveniji, in
ko je temu pritril ministrski svet, kar je Droienik
najbrž zvedel od ministra Pucelja, si je hitro iz-
mislil sredstvo, kako bi se mogel v Sloveniji pred-
staviti kol rešitelj bolnišnic. To sredstvo je brzo-
jav. Zakaj pa imamo brzojav? Iznajdljiv Droie-
nik hitro napiše kratko poročilo na okrajna gla-
varstva na Stajerskem, da dobiho bolnišnice v Slo-
veniji državno pomoč v znesku dveh milijonov K,
in bodo delovale naprej. To poročilo brzojavi —
vsem okrajnim glavarstvom in se na tihem radu-
je nad neumnostjo tistih, ki bodo verovali, da je
Droienik rešitelj bolnišnic v Sloveniji.

Taka je torej Droienikova zaslug. Gotovo ve-
lika, če je te brzojave plačal iz lastnega žepa. Če
pa bo račun za to predložil bolnišnicam, ali pa so
brzojavili šli na državne stroške ali pa na stroške
kakšnega samostojnega podpornega zaklada, je ta
zasluga veliko manjša in gotovo nič večja, kakor
zasluga poštnega sela.

ge so kazale v eno smer, roke pa je imel polože-
ne nad glavo, da so kazale v nasprotno smer.

„Zdi se mi“, je pripomnil Silver, „da je to le
kajipot k zakladu. Tule je otok kostenjaka, prav
v smeri, kakor govori opomba na zemljevidu.“

Pogledali smo na kompas.
Res je bilo. Noge so ležale v smeri vzhod-ju-
govzhod proti vzhodu.

„Saj sem dejal!“ je vzdiknil kuhar. „To je
kajipot! — In v smeri rok leži zaklad! — Ampak
pri moji bergli, v srce zasebe človeka, če misli na
Flinta! Kajti on si je izmislil to šalo. Sest jih je
bilo z njim, ko so zakopavali zaklad, in vseh teh
šcal je pomoril in enega je vlekel semkaj in ga je
postavil za kajipota! — Dolg človek je bil in ru-
mčne lase je imel. Morebiti da je Allardyce, —
Se ga spominjaš, Morgan?“

„Seveda se ga spominjam! Se dolžen mi je bil
in moj nož je vzel s seboj, ko je šel na otok.“

„Čuano, da ni najti noža poleg kostenjaka!“
je eden pripomnil. „Flint mu ga ni vzel in ptiči ga
tudi niso snedli!“

„Pri moji bergli, res je!“ je rekel Silver.
„Zploh nobene stvari ni najti, ki jih navadno
nosijo mornarji seboj, nobenega drobitja, tudi ne
skalnice za slanine!“

„Čuano!“ je priznal Silver. — „Ampak če bi
še živei Flint, huda bi nam predla! Sest jih je bi-
lo in le kosti so še ostale od njih!“

„Videl sem Flinta mrtvega s temle svojimi oč-
mi!“ je pripovedoval Morgan.

Konec Pucijeve slave.

Poraz Samostojne v Slov. gor. — Vzorna disciplina na-
ših mož in mladeničev. — Lepo uspelo zborovanje SLS.

St. Lenart v Slov. gor., dne 26. marca 1922.

Prihod ministra Pucja v St. Lenart so pričakovali
prebivalci Slovenskih goric z napeto nestrpnostjo: velika
večina — naši možje in mladeniči — je bila radovedna
ministrovega zagovora, maloštevilna in iz vseh vetrov
zbrana peščica salonskih kmetov, raznih verižnikov itd.
pa je hotela g. Pucju pripraviti dan veličastne zmage nad
«klerikalnim lintvarjem». Nakane samostojnežev so se raz-
bile ob trdni in neizprosnosti disciplini naših vrlih somišlje-
nikov, ki so priredili ministru Pucju tako «vroč» sprejem,
da ne bo najbrž nikdar več hodil v Slov. gor. Naše ljud-
stvo je obračunalo s Puceljem in njegovo Samostojno.

Naši prihajajo.

Ze v ranih urah je bilo opazovati v trgu nekaj več
živahnosti nego običajno. Na vsakem vogalu je bil pri-
lepljen židovsko-kričavi lepak, ki je oznanjal velike do-
godke: «Govor gospoda ministra Pucja, gospodarstva in
politična poročila gospodov poslancev SKS in — resolu-
cije.» Na lepkih seveda ni manjal navduševalni vzdik:
«V boj za staro (žepno) pravdo pradedov slovenskih!»
— Samostojni so se zbirali v gostilni Reccer, našinci pa
pri Arnušu. Ze ob 8. uri je bilo zbrano pri Arnušu več
stotin naših mož in mladeničev, ki so čakali na skupen
odhod k Sokolski dvorani, kjer se je imel vršiti Puceljev
shod.

Naši odkorakajo na zborovališče.

Par minut pred pol 9. uro so naši odkorakali po
trgu. Z dvignjenim ponosom in s trdno zavestjo v srcih
so stopali naši možje in mladeniči proti poslopju, kjer se
je kmalu na to vršila «nekrvava rihta». Navzočih je bilo
kakih 30 županov iz Slov. gor. Med udeleženci sta se
nahajala tudi poslanec Žebot in tajnik Golob. Ko je na-
ša velika skupina dospela do sokolske telovadnice, niso
hoteli samostojneži pod vodstvom advokata dr. Goršeka
spčetka nikogar pustiti v dvorano. Se le na odločno
zahtevo in v trenutku, ko je dospel gospod minister s
svojim «generalštabom», so se vrata «milostno» odprla.
Naši so zasedli levico in središče dvorane. Samostojneži
pa desnico in prostor pred odrom.

Pristaši SLS zahtevajo volitev predsednika.

Shod je otvoril minister Pucelj ter poveril predse-
dstvo shoda svojemu pristašu gočovskiemu Francu Krumb-
bergerju. Naši so burno ugovarjali in zahtevali volitev.
Celo uro nismo dovolili Pucju spregovoriti. Pucelj je pro-
sil Žebota, naj on vpliva na naše, da mu pustijo govoriti.
A ljudstvo ni maralo Pucja. Kakor v Slov. Bistrici,
tako se je tudi pri Sv. Lenartu g. minister kar spočetka
pritoževal nad «podivjanostjo» ljudstva. Zborovanje je pri-
merjal z zverinjakom. Dobil je tako hrupen odgovor, da
nihče ni prišel prav do besede. Samostojni prvaki so ro-
tili zborovalce, pomirjevali ljudstvo, toda bilo je — za-
stoj. Pucelj je obojen. Ljudstvo ga ne mara poslušati.
Komaj je g. Pucelj izpregovoril par besed, že je moral
utihniti, ker je ogorčenje zborovalcev prekipelo po vsej
dvorani. Padali so vzdiki: «O davkih naj govori, o viso-
kih taksah, o trpinčenju naših fantov v Makedoniji!» G.
Pucelj pa ni dal odgovora. Skušal je govoriti o volovskih
kupčijah, pral sebe in svojo stranko. Zborovalci so vpili
na Pucja: «Pucelji voli tulijo, dajte obračun!» Poslanec
Žebot zakliče: «Pucelj, Mermolja! Zakaj sta se bala kom-
misije, ki bi to zadevo preiskala? Znamenje, da smrdi!»
Pucelj je postal rdeč, Mermolja pa se je penil od jeze.
Ljudstvo je zaorilo: «Ven ž njima!» Pucelj je mogel vmes
izpregovoriti le par stavkov. Njegovi zvesti prijatelji, ad-
vokat dr. Goršek, trojški fabrikant Schütz, nadučitelj
Robnik, učitelj Ivančič, harmonika fabrikant Simonič in
enaki so bili Puceljevi branitelji.

„Mrtvega — seveda.“ je pridjal mornar z ob-
vezano glavo. „Pa če bi strašili duhovi — Flintov
duh bi strašil. Nesrečno je umrl, tale Flint!“

„Nesrečno, nesrečno! Divjal je in vpil za ru-
mom in kričal svojo „Petnajst mož —.“ To je bila
njegova edina pesem, ki to je znal. In da vam po-
vem resnico, še dandanes je ne morem slišati, pa
da se ne bi stresel —.“

„Beži beži! Flint je mrtve in duhovi ne stra-
sijo, vsaj po dnevi ne, kolikor je meni znano. —
Sedaj pa naprej za zakladom!“

Stopili smo. Toda v kljub sveščtemu solncu im
belemu dnevju so ti drzni roparji niso več upali
posamič po gozdu. Tesno so se držali drug dru-
gega in s pridruženimi glasovi so govorili.

Strah jim je zlezal v kosti.

XXXII.

Deloma vsled tega strahu, ki je težko legal
na njihove ude, deloma da bi si odpočili po napor-
nem plezanju v hrib, je vsa družba sedla, ko smo
dospeli na rob planote.

Tvorila je visok gorski prelaz med vzhodnim
in zapadnim obrežjem in na obe strani se je odpi-
ral nemejen pogled na široko morje. Pred nami
je ležala zapadna obal, ki sem mimo nje včeraj
plul s svojim čolnicem, za nami pa se je razpro-
stralo naše pristanišče z otočičem kostenjaka in
nizko, močvirnato ravnico, in onstran otočiča in-
izmerno morje. Na naši desni strani se je dvigal